

वियतनामदेशे प्रचण्ड-चक्रवातात् यागी-इत्यस्मात् जलौघसङ्कटात् भूस्खलनाच्च पञ्चषष्टिः जनाः मृताः

वियतनामदेशीय कृषि-ग्रामीण-विकास-मन्त्रालयेन प्रख्यापितं यत् प्रचण्ड-चक्रवातात् यागी-इत्यस्मात् जलौघसङ्कटात् भूस्खलनाच्च प्रातः देशस्य उत्तरभागे मृतकानां संख्या आहत्य पञ्चषष्टिः जाता। तत्रैव विलुप्तजनानां समग्रसंख्या नवत्रिंशत् जातास्ति इति सूच्यते। इमां दुःखावहां घटनाम् अवलोक्य वियतनामदेशीयः प्रधानमन्त्री फाम्-मिन्हू-चिन्ह-इत्येषः चत्वारि-मिलियनडॉलर-मितस्य साहाय्यराशेरपि घोषणां कृतवान्।

भारत-फिलीपींस संयुक्त-रक्षा सहयोग-समित्याः उपवेशनस्य सहाध्यक्षतां करिष्यति भारतस्य रक्षा-सचिवः गिरिधर-अरमाने

भारतस्य रक्षा-सचिवः गिरिधर-अरमाने इत्येषः अद्य फिलीपींस देशस्य राजधान्यां मनीला- नगरे भारत-फिलीपींस संयुक्त-रक्षा सहयोग-समित्याः पञ्चमस्य उपवेशनस्य सहाध्यक्षतां करिष्यति। तदनु उपवेशनस्य अस्य सहाध्यक्षतां फिलीपींस देशस्य राष्ट्रीय रक्षा- मन्त्रालयस्य वरिष्ठः अनुसचिवः इरिनियो कूज एस्पिनो इत्येषः अपि करिष्यति। रक्षामन्त्रालयस्यानुसारि श्री अरमानेः द्वयोः देशयोः रक्षा-सहयोगं सुदृढं कर्तुं उपायान् चर्चयिष्यति। संयुक्त - रक्षा सहयोग समित्याः निर्माणं फिलीपींस - भारतदेशयोः मध्ये रक्षा-सहयोगं सुदृढं कर्तुं जातमस्ति। भारत फिलीपींस देशयोः राजनैतिक-सम्बन्धस्य पञ्चसप्तति वर्षाणां भारतस्य च एक्ट-ईस्ट-नीतेः दश वर्षाणां सम्पूर्त्यवसरे अयमुत्सवः आचर्यते। एतस्मात् कारणादपि श्रीअरमाने इत्यस्य यात्रा महत्त्वपूर्णा वर्तते।

हरियाणा विधानसभा निर्वाचनाय नवति आसनेभ्यः प्रायशः पञ्चत्रिंशदधिकैकशतं यावत् प्रत्याशिभिः नामाङ्कनपत्रं प्रपूरितम्

हरियाणाराज्ये आगामिने विधानसभा निर्वाचनाय नवति आसनेभ्यः प्रायशः पञ्चत्रिंशदधिकैकशतं यावत् प्रत्याशिभिः नामाङ्कनपत्रं प्रपूरितम् । एषा नामाङ्कन प्रक्रिया मासस्यास्य द्वादश-दिनाङ्कपर्यन्तं प्रचलिष्यति। भाजपेतिदलेन साम्प्रतं यावत् सप्तषष्टिः प्रत्याशिनां नामानि घोषितानि । अपरत्र काँग्रेसदलेनापि अधुना यावत् एकचत्वारिंशत् प्रत्याशिनां सूची प्रसारिता।

जर्मनीदेशस्य द्विदिवसीययात्रायां प्रस्थितः विदेशमन्त्री एस. जयशंकरः

विदेशमन्त्री एस. जयशंकरः जर्मनीदेशस्य द्विदिवसीययात्रायां प्रस्थितः । डॉ जयशंकरः द्विपक्षीय-सम्बन्धानां सम्पूर्णायामानां समीक्षायै अथ च सहयोगस्य अवसरम् अन्वेष्टुं बर्लिननगरे जर्मनीदेशीयेन विदेशमन्त्रिणा अन्यैः प्रमुखैः नेतृभिः सह मेलनं करिष्यति। जर्मनीदेशः भारतस्य महत्पूर्ण- व्यापारिक - सहकारेषु अन्यतमो विद्यते अपि च प्रत्यक्ष-विदेशी-निवेशस्य प्रमुखस्रोतो वर्तते। इतः प्राक् परह्यः डॉ जयशंकरः रियादनगरे रणनीतिक-वार्तायाः कृते भारत-खाति-सहयोग- परिषदः संयुक्तस्य मन्त्रिस्तरीयस्य उपवेशनस्य सहाध्यक्षतां विहितवान्। अनेन अत्रावसरे सम्बद्धाः सदस्याः सम्प्रार्थिताः यत् तैः पारस्परिक भविष्याय निवेशः समर्थनम् च भवितव्यमिति।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी वैश्विकसमस्यानां स्थानीयसमाधानम् अन्वेष्टुं बलं दत्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रवीण कुमारः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी वैश्विकसमस्यानां स्थानीयसमाधानम् अन्वेष्टुं बलं दत्तवान्। ह्यः नवदेहलीनगरे नवगठितस्य राष्ट्रियशोधप्रतिष्ठानस्य (ANRF) प्रथमा शासकमण्डलस्य सभायाः प्रधानमन्त्रिणा अध्यक्षता कृता। समागमे प्रधानमन्त्री शोधपारिस्थितिकीव्यवस्थायाः मार्गे ये बाधाः आगच्छन्ति तेषां परिचयम् कर्तुं पृष्ठवान्। एतासां समस्यानां निवारणाय पदानि ग्रहीतव्यानि, विद्यमानसमस्यानां नूतनसमाधानं अन्वेष्टुं च शोधं केन्द्रीक्रियताम् इति सः अवदत्। संस्थानाम् उन्नयनं मानकीकरणं च आह्वयन् प्रधानमन्त्रिणा डोमेनविशेषज्ञानाम् एकां सूचीं विकसितुं, अनुसन्धानविकासयोः प्रगतेः निरीक्षणार्थं प्रारंभिकमण्डलस्य विकासार्थम् च परामर्शः दत्तः। प्रधानमन्त्रिणा अनुसन्धाननवीनीकरणाय संसाधनानाम् उपयोगस्य वैज्ञानिकनिरीक्षणस्य आवश्यकतायाः उपरि बलं दत्तम्। वैज्ञानिकसमुदायस्य विश्वासः भवितुमर्हति यत् तेषां प्रयत्नानाम् संसाधनानाम् अभावः न भविष्यति इति सः अवदत्। अटल टिड्डीरिंग प्रयोगशालायाः विषये प्रधानमन्त्रिणा उक्तम् यत् एतानि प्रयोगशालाः वर्गीकरणम् कर्तुं शक्यन्ते इति परामर्शः दत्तः। सत्रस्य कालखण्डे शासकीय मण्डलेन यत्र शोधकार्यं प्रारम्भिकपदे अस्ति तत्र विश्वविद्यालयान् संयोजयित्वा मार्गदर्शनविधाने शीर्षस्तरीयस्थापितैः संस्थाभिः सह सम्बद्धं कृत्वा हब एण्ड स्पोक मोड इत्यत्र कार्यक्रमं आरम्भ कर्तुम् निर्णयः कृतः।

राष्ट्रियशिक्षानीति-२०२० इत्यस्य अनुशंसया एतत् आधारं स्थापितम्। अस्य उद्देश्यं देशस्य विश्वविद्यालयेषु, महाविद्यालयेषु, शोधसंस्थासु, अनुसन्धानविकासप्रयोगशालासु च अनुसन्धानस्य नवीनतायाश्च संस्कृतिं प्रवर्तयितुं वर्तते। अनुसन्धानं राष्ट्रियसंशोधनप्रतिष्ठानं देशे वैज्ञानिकसंशोधनार्थम् उच्चस्तरीयरणनीतिकं दिशां प्रदातुं शिखरनिकायरूपेण कार्यं करोति। अस्मिन् सभायां शिक्षामन्त्री धर्मेन्द्रप्रधानः वरिष्ठाधिकारिणः अपि उपस्थिताः आसन्।

आन्तर्जालिक-सुरक्षा राष्ट्रियसुरक्षायाः

अभिन्नः भागः-केन्द्रीयः गृहमन्त्री अमितशाहः

केन्द्रीयः गृहमन्त्री अमितशाहः आन्तर्जालिक-सुरक्षा राष्ट्रियसुरक्षायाः अभिन्नः भागः इति अवोचत् । असौ अकथयत् यत् आगामिषु पञ्चवर्षेषु आन्तर्जालिक -अपराधस्य निवारणार्थं पञ्च सहस्रं यावत् अन्तर्जालपरिरक्षकान् प्रशिक्षयितुं केन्द्रस्य योजना अस्ति इति। नवदिल्ल्यां भारतीय-आन्तर्जालिक-अपराध-समन्वय-केन्द्रस्य प्रथमम् स्थापना- दिवस-समारोहं सम्बोधयन् सः एतत् उक्तवान्। श्रीशाहः न्यगादीत् यत् आन्तर्जालिक सुरक्षां विना देशस्य प्रगतिः न शक्यते इति । आन्तर्जालिक-अपराधस्य सीमा नास्ति इत्यनेन कारणेनापि सः सर्वान् हितधारकान् अस्य विपद्-निवारणे एकत्र आगन्तुम् आदिष्टवान्। विभिन्नेषु क्षेत्रेषु अन्तर्जालस्य वर्धितस्य उपयोगस्य विषये प्रकाशयन्, मन्त्री अवदत् यत् देशे प्रतिदिनम् आङ्किकय-व्यवहारस्य आङ्किकय-दत्तांशस्य उपयोगः च वर्धमानः अस्ति येन हि आन्तर्जालिक-सुरक्षायां संलग्नानां जनानां दायित्वानि वर्धितानि सन्ति। श्री शाहः अग्रे अपि अवदत् यत् सद्यः प्रवर्तितेषु त्रिषु नूतन-आपराधिक विधिषु देशे आन्तर्जालिक- अपराधसम्बद्ध-समस्यानां निवारणार्थं पर्याप्तानि प्रावधानानि सन्ति। अस्मिन् अवसरे मन्त्री आन्तर्जालिक- अपराधात् रक्षणार्थं प्रमुखान् उपक्रमान् उद्घाटितवान् तथा च साइबर-फ्राड्- मिटिगेशन-केन्द्रम् इति राष्ट्राय समर्पितवान्। सः जाल-आधारितं घटकसमन्वयं प्रारब्धवान्, यत् साइबर-अपराध-दत्तांश-भण्डारस्य, आदानप्रदानस्य, मानचित्रणस्य, विश्लेषणस्य च मञ्जः, तथा च विधि-प्रवर्तन-संस्थानां समन्वय साधनम् इति ।

सुभाषितम्

शतं विहाय भोक्तव्यं
सहस्रं स्नानमाचरेत्।
लक्षं विहाय दातव्यं
कोटि त्यक्त्वा हरिं भजेत्।।

भावार्थः- सौ कार्यं को छोड़कर भोजन करना चाहिए। हजारों कार्य को छोड़कर स्नान करना चाहिए। लाखों कार्य को छोड़कर दान देना चाहिए और करोड़ों कार्य को छोड़कर ईश्वर की स्तुति करनी चाहिए।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

उत्तराखण्डराज्यस्य उत्तरे भागे प्रचण्डवृष्ट्या उद्धूतेन भूस्खलनेन पञ्च तीर्थयात्रिणः मृताः

उत्तराखण्डराज्यस्य उत्तरे भागे सोमवासरे रात्रौ केदारनाथ-राष्ट्रिय-राजमार्गे सोनप्रयागस्य समीपे प्रचण्डवृष्ट्या उद्धूतेन भूस्खलनेन पञ्च तीर्थयात्रिणः मृताः, त्रयः च व्रणिताः अभवन्। राष्ट्रीयपत्तोचनबलं, राज्यात्तोचनबलं स्थानीय-आरक्षकाः च संयुक्त-साहाय्योद्धार- कार्याणि प्रारब्धवन्तः, सर्वे शवाः च प्राप्ताः । व्रणिताः तीर्थयात्रिणः पी. एच्. सी. इत्यस्मिन् केन्द्रे उपचाराधीनाः वर्तन्ते । मृतकेषु मध्यप्रदेशस्य त्रयः, गुजरातस्य एकः, नेपालस्य एकः च जनाः सन्ति। मुख्यमन्त्री पुष्कर सिङ्ग धामी इत्ययं दुर्घटनायाः विषये गभीरं दुःखं प्रकटितवान्।

सुरक्षापरिषदि

राजनीतिकसामञ्जस्य अल्पतास्ति-पी. हरीशः

भारतेन संयुक्तराष्ट्रस्य स्थायिसदस्यताम् इतोऽपि अधिकं प्रतिनिधित्वपूर्णम् निर्मातुम् आह्वानं कृतम् विशिष्टरूपेण अफ्रिकादेशस्य सहभागितया सह इति। भारतेन उल्लिखितः यत् सुरक्षापरिषदि राजनीतिकमतभेदः शांति-अभियानानि प्रभावितानि कुर्वन्ति । ह्यः सुरक्षापरिषदि स्वीयं प्रथमं संबोधयन् संयुक्तराष्ट्र भारतस्य नवनियुक्तः स्थायिप्रतिनिधिः पी. हरीशः कथितवान् सुरक्षापरिषदि राजनीतिकसामञ्जस्य अल्पतास्ति । येन हि संयुक्तराष्ट्रस्य शांति-अभियानेषु प्रतिकूलप्रभावः पतितः।

प्रत्येकं विधानसभाक्षेत्रे जलशक्तिविभागस्य मण्डलं भविष्यति- मुकेश अग्रिहोत्री

हिमसंस्कृतवार्ता: 11 सितम्बर। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री नियमः ६२ अन्तर्गतं काङ्गड़ायां पेयजलस्य, सीवरेजयोजनानां च विषये प्रस्तावस्य उत्तरं दत्त्वा प्रत्येकं विधानसभाक्षेत्रे जलशक्तिविभागस्य मण्डलम् उद्घाटितः भविष्यति इति अवदत्। राज्ये चत्वारि विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति यत्र मण्डलं नास्ति, येषु काङ्गड़ा, डलहौजी च अपि सन्ति। मुकेश अग्रिहोत्री इत्यनेन उक्तं यत् विभागः १२ सहस्रयोजनाः चालयति। सम्पूर्णे राज्ये जलस्य व्यवस्था क्रियते। जलेन सह मलनिकासी, तटीकरणस्य सुविधाः अपि प्रदत्ताः सन्ति। ७० लक्ष जनानां कृते जलस्य आपूर्तिः क्रियते। सः अवदत् यत् पूर्वसर्वकारस्य समये जलजीवनमिशनम् आगतं, तस्मिन् एव सर्वकारे नलिकाः चापि क्रीताः, तेषां वितरणं पूर्वसर्वकारे अपि कृतम्। सः अवदत् यत् इदानीं नलिकाक्रयणविषये प्रश्नान् उत्थापयितुं न युक्तम्, इदानीम् एषः विषयः अग्रे गन्तव्यः। फिनासिंह परियोजना १२ वर्षाणि यावत् लम्बिता आसीत्, यस्याः अनुमोदनं अस्माभिः केन्द्रसर्वकारेण अपि प्राप्तम् अस्ति, तदर्थं च ३०० कोटिरूप्यकाणि स्वीकृतानि सन्ति। सुखाहार योजनायां हिमाचलस्य साहाय्यार्थं केन्द्रं सज्जम् अस्ति। अन्येषां योजनानां विषये अपि केन्द्रेण सह चर्चा कृता अस्ति। जलशक्तिविभागस्य एका अपि योजना नास्ति या नाबार्ड प्रति न प्रेषिता अस्ति। मार्गनिर्माणं अस्माकं कार्यं न, अपि तु ग्रामीणविकासस्य लोकनिर्माणविभागस्य च कार्यम् अस्ति। यदि अस्माकं अधिकारिणः मार्गनिर्माणे अटन्ति तर्हि वयं तेषां भुक्तिं स्थगयिष्यामः। असौ श्मशानानि निर्मातृन् भीतिं स्थापयन्तः जलशक्तिविभागस्य अधिकारिणः निन्दितवान्, अवदत् च यत् एतत् तेषां कार्यं नास्ति, अतः तेषां वेतनात् धनं कटयितुं शक्यते। समीरपुरतियारा, दौलतपुर-जलाड़ी इति योजनाद्वयं उल्लेख्य अद्यावधि ते न सम्पन्ने इति स्वीकृतवान्। एकः अभियन्ता, राजेशकुमारः, यः चोटकारणात् मृतः, तस्मै नियमेषु शिथिलतां दत्त्वा तस्यपरिवाराय कार्यं दीयते।

काङ्गड़ाजनपदस्य पेयजलयोजनानां कार्यं न सम्पन्नम्

विधायकः पवनकुमारकाजलः ध्यान- आह्वान- प्रस्तावम् उपस्थापयन् अवदत् यत् काङ्गड़ा-विधानसभाक्षेत्रस्य पेयजलयोजनानां कार्यम् आरब्धम्, परन्तु तत् सम्पन्नं न जातम्। १८ कोटिरूप्यकाणां साहाय्येन नाबार्डस्य साहाय्येन योजना कृता, यस्याः माध्यमेन जनाः २४ होरां जलस्य सुविधां प्राप्नुयुः। सः केषाञ्चन ग्रामाणां नामानि सूचीकृत्य अवदत् यत् तेषां कृते २४ होराणां जलयोजनायाः कार्यं आरब्धम्, परन्तु तस्याः कार्यं न कृतम्। अस्याः पेयजलयोजनायाः ९९ प्रतिशतं कार्यं कृतम् अस्ति, परन्तु जलं न प्राप्तम्। काङ्गड़ाविभागः शाहपुरे अस्ति, किन्तु काङ्गरायां न। तस्य विभागः अनिर्दिष्टः, यः पुनः आरम्भणीयः। मलनिकासीव्यवस्थायाः कार्यं २००१ तमे वर्षे आरब्धम्, परन्तु केवलं ९५ प्रतिशतं कार्यं कृतम्। पेयजलयोजनानां कृते क्रीतनलिका विषये अन्वेषणं कर्तुं सः आग्रहं कृतवान्।

गरलीतः ऊनां स्थानान्तरितं न भविष्यति हिमाचल- सहकारी- प्रबन्धनकेन्द्रम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचल- सहकारी- प्रबन्धनकेन्द्रम् गरलीतः ऊनां स्थानान्तरितं न भविष्यति। हिमाचलप्रदेश- सहकारीप्रबन्धनकेन्द्रं गरली १९८१ तमात् वर्षात् प्रचलति। अत्र ६० प्रशिक्षुणां प्रशिक्षणस्य, निवासस्य च व्यवस्था अस्ति। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री इत्यनेन भाजपाविधायकविक्रमठाकुरेण नियम ६२ इत्यस्य अन्तर्गतं प्रस्ताविते ध्यान- आह्वान- प्रस्तावस्य समये सदने एषा सूचना दत्ता। वस्तुतः विक्रमठाकुरः आह्वानप्रस्तावे पृष्ठवान् यत् किं गरली इत्यस्य संस्थानं ऊनानगरं प्रति स्थानान्तरितम् अस्ति वा? सः अवदत् यत् अस्य विषयस्य विषये केषाञ्चन पंचायतानां प्रतिनिधिभिः अपि तस्य साक्षात्कारः कृतः, गरली संस्थानं ऊनानगरं प्रति स्थानान्तरणं क्रियते इति शङ्का प्रकटिता। अस्य विषये उपमुख्यमन्त्री अवदत् यत् एतत् स्थानान्तरणं न क्रियते। मुकेशः अवदत् यत् भारते सहकारी- आन्दोलनस्य संस्थापकस्य मियां हीरासिंहस्य महत्त्वपूर्ण योगदानं स्वीकृत्य ऊनामण्डलस्य पंजावरनगरे नूतनं सहकारी- प्रशिक्षण- संस्थानं स्थापयितुं हिम्कोफेड-संस्थायाः प्रस्तावः अस्ति। मियां हीरासिंहः हिमाचलप्रदेशस्य ऊनामण्डलस्य पंजावरतः १८९२ तमे वर्षे भारते सहकारी-आन्दोलनस्य आरम्भं कृतवान्। तस्य धरोहरस्य सम्मानार्थं अस्य नूतनकेन्द्रस्य नाम मियां हीरासिंह- राज्यस्तरीय- सहकारीप्रशिक्षणकेन्द्रं पंजावर इति कृतम्। अस्य प्रस्तावित्वायाः संस्थायाः शिलान्यासः २०२४ तमस्य वर्षस्य फरवरी- मासस्य ०८ दिनाङ्के अभवत्। अस्य अनुमानितव्ययः ७९५.९१ लक्षरूप्यकाणि अस्ति। अतः द्वयोः प्रशिक्षणकेन्द्रयोः अर्थात् काङ्गड़ा मण्डलस्य हिमाचलप्रदेश- सहकारिप्रबन्धनकेन्द्रं गरली, ऊनामण्डलस्य पंजावरस्थे प्रस्तावितं सहकारीप्रशिक्षणसंस्थानं मिलित्वा कार्यं करिष्यते।

सराहन-चण्डीगढ-मार्गस्य अवलोकनम् अपि कुर्यात् सर्वकारः- रीनाकश्यपः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। पच्छादविधायिका रीना कश्यप सदने सराहन- चण्डीगढ-मार्गस्य दुर्गतेः विषयं उत्थापितवती। कथितं यत् भूस्खलनस्य अनन्तरं मार्गे बहुषु स्थानेषु मलिनमवशेषाः पतिताः सन्ति, ये न निष्कासिताः। नालिकाः भग्नाः सन्ति। परिवहनक्षेत्रे जनाः समस्यानां सम्मुखीकरणं कुर्वन्ति। अस्य प्रतिक्रियारूपेण लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् नाबार्ड-अन्तर्गतं अस्य मार्गस्य उन्नयनस्य प्रस्तावः अस्ति। प्राथमिकतारूपेण मार्गस्य उन्नयनार्थं डीपीआर-निर्माणं कर्तुं अधिकारिभ्यः निर्देशः दीयते।

क्रीडाविषये राष्ट्रिय- उपलब्धिसर्वेक्षणे विभागस्य ध्यानं महत्त्वपूर्णम् अस्ति: रोहितठाकुरः

विधायकः सतपालसिंहसत्ती इत्यनेन प्रारम्भिकशिक्षानिदेशालयेन १२ वर्षाभ्यन्तरस्य क्रीडाप्रतियोगितानां आयोजने निषेधार्थं निर्गतानाम् आदेशानां विषयः सदने उक्तः। छात्रजीवने क्रीडायाः महत्त्वं वर्तते इति अवदत्। क्रीडानिषेधस्य निर्णये सर्वकारेण पुनर्विचारः करणीयः। उत्तरे शिक्षामन्त्री रोहितठाकुरः अवदत् यत् विद्यालयस्य छात्राणां कृते क्रीडास्पर्धाः अतीव महत्त्वपूर्णाः सन्ति, परन्तु सम्प्रति विभागस्य सम्पूर्णं ध्यानं राष्ट्रिय- उपलब्धिसर्वेक्षणं प्रति वर्तते। एतत् सर्वेक्षणं ३ वर्षाणाम् अनन्तरं क्रियते अस्मिन् सर्वेक्षणे ३, ६, ९ कक्षायाः सर्वेक्षणं कर्तव्यम् अस्ति।

वानरदंशस्य कारणेन त्रयः जनाः चिकित्सालयं प्राप्तवन्तः- भवानीसिंहपठानिया

विधायकः भवानीसिंहपठानिया शिमलायां वानरसमस्यायां सदने ध्यानं केन्द्रीकृतवान्। भवानीसिंह उक्तवान् यत् शिमलायां वानरसमस्यायां जनाः व्याकुलाः सन्ति। केचन जनाः सभा-सङ्कुलस्य एव वानर-आक्रमणस्य हिंसिताः अभवन्, तेषां चिकित्सालयं नेतुम् अभवत्। एषा समस्या सर्वकारेण गम्भीरतापूर्वकं ग्रहीतव्या। भाजपा विधायकः विक्रमसिंहठाकुरः अपि तेषां चिन्ताम् वैधम् इति उक्त्वा समस्यायाः समाधानं कर्तुं सर्वकारेण आग्रहं कृतवान्।

मण्डीनगरे मस्जिदं चिह्नितं भविष्यति नगरनिगमस्य अनुमतिं विना अवैधनिर्माणं भवति,

हिमसंस्कृतवार्ता: - लध्वीकाशी मण्डी। अधुना नगरनिगमस्य अनुमतिं विना मण्डीनगरे मस्जिदसंरचनायाः अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं लोकनिर्माणविभागः अपि कार्यविधिः करिष्यति। मस्जिदस्य अवैधनिर्माणार्थं लोकनिर्माणविभागस्य काश्चन भूमौ अतिक्रमणं कृतम् इति आरोपः अस्ति। अस्मिन् विषये सोमवासरे नगरनिगमस्य आयुक्तस्य मण्डी इत्यस्य न्यायालये अपि श्रवणं भविष्यति। एतेन सह लोकनिर्माणविभागेन अन्येभ्यः १६ अवैध अतिक्रमणकारिभ्यः सूचनाः निर्गताः। विभागस्य भूमिषु अवैधातिक्रमणं कृत्वा एतानि गृहाणि विभागेन सीमांकितानि। अवधेयं वर्तते यत् मण्डीतः रिवालसरपर्यन्तं मार्गस्य निर्माणकार्यं प्रचलति। एतत् निर्माणकार्यं समाप्तुं समीपे अस्ति। अधुना लोकनिर्माण- विभागकार्यालयात् स्कोडीचौकपर्यन्तं कार्यकम्पनीद्वारा कर्तव्यम् अस्ति, यस्य कृते विभागेन सीमांकनम् आरब्धम्। लोकनिर्माण- विभागकार्यालयतः जेलसङ्कुलपर्यन्तं सीमांकनकार्यं सम्पन्नम्। इतरथा अवैधरूपेण निर्मितानाम् १६ गृहाणां स्वामिनः कृते सूचनाः निर्गताः सन्ति। एतेषां गृहस्वामीणां अवैधव्यापारं त्यक्तव्यं भविष्यति। यदि ते अद्यापि न सहमताः तर्हि विभागेन नियमानुसारं कार्यविधिः भविष्यति। एतेभ्यः अवैध अतिक्रमणकारिभ्यः विभागस्य कनिष्ठ- अभियंता इत्यनेन सूचना प्रसारिता इति वदामः। तदनन्तरं सूचनायाः अस्वीकरणे सति अधुना विभागस्य XEN इत्यनेन प्रथमा सूचना प्रेषिता अस्ति।

अवैध अतिक्रमणं न निष्कासितं चेत् कार्यविधिः भविष्यति

मण्डी मण्डलस्य लोकनिर्माणविभागस्य XEN डीकेवर्मा इत्यनेन उक्तं यत् विभागेन १६ अवैध अतिक्रमणानां सूचनाः कृताः। प्रथमं सूचना जे.ई. यदा तेषां सहमतिः नासीत् तदा पुनः एतेभ्यः जनेभ्यः सूचनाः प्रेषिताः। यदि अतिक्रमणं न निष्कासितम् अस्ति तर्हि विभागः नियमानुसारं कार्यविधिः करिष्यति। स्कोडीचौकस्य समीपे अवैधरूपेण निर्मितस्य मस्जिदस्य अपि सीमांकनं निर्धारितं भविष्यति। मस्जिदस्य कश्चन भागः लोकनिर्माणविभागस्य भूमौ अस्ति, यस्य सीमांकनं कृत्वा नियमानुसारं कार्यविधिः भविष्यति।

सामुदायिकस्वास्थ्यकेन्द्रस्य होली इत्यत्र ओपीडी मध्ये रोगिणः द्रष्टुं प्रवृत्तः विधायकः डॉ. जनकराजः

भरमौरस्य विधायकः जनकराजः सामुदायिकस्वास्थ्यकेन्द्रस्य होली इत्यत्र चिकित्सकस्य अनियोजनस्य विषयमुत्थापितवान्। लिपिकस्य चतुर्थवर्गस्य च कर्मचारीणां साहाय्येन स्वास्थ्यकेन्द्रं प्रचलति इति उक्तवान्। यदा सः क्षेत्रभ्रमणं करोति तदा सः स्वयमेव ओपीडी-मध्ये उपविशति। वैद्यानाम् अभावात् १४ पंचायतानां जनाः समस्यानां सम्मुखीभवन्ति। उत्तरे स्वास्थ्यमन्त्री कर्णलः धनीरामशाण्डिलः अवदत् यत् ७ तः १० दिवसेषु सामुदायिकस्वास्थ्यकेन्द्रस्य होली इत्यत्र स्थायिरूपेण चिकित्सकस्य नियुक्तिः भविष्यति।

न केवलं हिमाचले अपितु देशे सर्वत्र ७६ सहस्रविद्यालयाः विलीनाः अभवन्- शिक्षामंत्री

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। शिक्षामंत्री रोहितठाकुरः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशसर्वकारः शिक्षायाः विकासार्थम् अग्रे कार्यं कुर्वन् अस्ति। विद्यालयानां विलयः, शिक्षकानां युक्तिकरणं च अस्याः प्रक्रियायाः भागः अस्ति। केवलं हिमाचले एव विद्यालयानां विलयः न कृतः इति सः अवदत्। विगतदशवर्षेषु देशे ७६ सहस्रविद्यालयाः विलीनाः अभवन्। विधायिका अनुराधा राणा द्वारा नियम ६२ इत्यस्य अन्तर्गत उद्घृतस्य विषयस्य प्रतिक्रियारूपेण शिक्षामंत्री एतां सूचनां दत्तवान्। २०१३ तमे वर्षे गुजराततः विलीनम् आरब्धम्। अत्र विगतदशवर्षेषु ५२०० विद्यालयाः, मध्यप्रदेशे १८ सहस्र, महाराष्ट्रे १४ सहस्र, जम्मू-कश्मीरे ४,७९०, राजस्थाने २,३३५, छत्तीसगढे २,३२८, उत्तराखण्डे १६७१, हरियाणायां ६२३ विद्यालयाः विलीनाः अभवन्। उत्तरप्रदेशे अधिकतमं २६ सहस्र विद्यालयाः विलीनाः अभवन्। सः अवदत् यत् एतत् नीति-आयोगस्य अपि मार्गदर्शनम् अस्ति। सः अवदत् यत् १६ तमस्य वित्त-आयोगस्य दलम् अधुना एव शिमलानगरम् आगतम्। अस्य विषये परामर्शमपि दत्तवान्। विद्यालयानां विलयस्य आवश्यकता पूर्वसर्वकारस्य समयात् एव अनुभूयते स्म। विगतदशके हिमाचलस्य विद्यालयेषु ५ लक्षं १३ सहस्राणां छात्राणां पञ्जीकरणे न्यूनता अभवत्।

एकः बालकः द्वौ शिक्षकौ च, अतः विद्यालयस्य विलयः अभवत्

शिक्षामंत्री अवदत् यत् मम विधानसभाक्षेत्रे अधिकतमं १९ विद्यालयाः विलीनाः। लाहौलस्पीतिमण्डले १२ प्राथमिकविद्यालयाः १ माध्यमिकविद्यालयः च विलीनाः अभवन्। युक्तिकरणद्वारा विद्यालयेषु पूर्णकर्मचारिणः प्रदातुम् इच्छन्ति। लाहौलस्पीती १२ प्राथमिकविद्यालयाः पिहिता अभवन्। एतेषु विद्यालयेषु ३५ बालकाः, अध्यापनार्थं २१ शिक्षकाः च सन्ति। यः माध्यमिकविद्यालयः पिहितः तस्मिन् एकः बालकः, द्वौ शिक्षकौ च अध्यापनार्थं आस्ताम्। लाहौल- स्पीति-जनपदस्य वरिष्ठमाध्यमिकविद्यालये हंसायाम् ६ तः १२ कक्षापर्यन्तं २ बालकौ पञ्जीकृतौ, ८ शिक्षकाः ५ अशिक्षककर्मचारिणः च सन्ति।

विलीनविद्यालयानां विवरणमपि उत्तमं नास्ति- अनुराधा
पूर्वं विधायिका अनुराधा राणा उक्तवती यत् यावत् उत्कृष्टविद्यालयाः आरब्धाः न भवन्ति तावत् तत्रत्यानां बालकानां कृते सुविधाः प्रदातव्याः। ये विद्यालयाः विलीनाः अभवन् तेषां विवरणमपि श सम्यक् नास्ति इति सा अवदत्। एतेषां निश्चयः करणीयः। तेषां क्षेत्रं हिमस्खलनप्रभावितः अस्ति अतः अत्र स्थितलता दातव्या। शिक्षामंत्री उक्तवान् यत् विद्यालयेभ्यः एव विवरणम् याचितमस्ति। तथापि यदि तस्मिन् किमपि आक्षेपः लभ्यते तर्हि तस्य समीक्षा भविष्यति।

लाहौल-स्पीति-विद्यालयेषु २१०० छात्राः, ७५० शिक्षकाः
मुख्यमन्त्री सुक्खुः उक्तवान् यत् एतस्याः समग्रप्रक्रियायाः विषये शिक्षामन्त्रिणा सह वार्तालापं कृतवान्। सर्वकारः कस्यापि बालकस्य शिक्षायाः वञ्चनं न करिष्यति। यत्र मार्गस्य सुविधा नास्ति तत्र जिलामुख्यालयस्य विद्यालयेषु बालकानां शिक्षणस्य व्यवस्था भविष्यति। बालकानां कृते परिवहनस्य सुविधाः सर्वकारः व्यवस्थापयिष्यति। शिक्षामन्त्री उक्तवान् यत् लाहौलस्पीतिमण्डलस्य विद्यालयेषु २१०० बालकाः पञ्जीकृताः सन्ति, तत्र ७५० शिक्षकाः सन्ति। सः सत्तापक्षस्य, विपक्षस्य च विकासपदानाम् कृते सहकार्यं याचितवान्।

बहराविश्वविद्यालयस्य वाकनाघाटे घटितस्य रैगिंगप्रकरणे पुलिसदलेन त्रयः छात्राः गृहीताः

बहराविश्वविद्यालयस्य वाकनाघाटे घटितस्य रैगिंगप्रकरणे पुलिसदलेन त्रयः छात्राः गृहीताः। पुलिसदलं गम्भीररूपेण अस्य विषयस्य अन्वेषणं कुर्वती अस्ति, आगामिषु दिनेषु एकः वा द्वौ वा अपि अधिग्रहणं सम्भवतः। मंगलवासरे पुलिसदलेन अभियुक्तछात्रसहितं विश्वविद्यालयस्य अधिकारिभ्यः सम्यक् प्रश्नोत्तरं कृतम्। अस्मिन् प्रकरणे सम्बद्धाः चत्वारः छात्राः विश्वविद्यालयात् निष्कासिताः सन्ति। परन्तु प्रकरणं प्रकाशं प्राप्य आक्रमणस्य चलचित्रं प्रसरितः अभवत् ततः परं कोलाहलवर्धितः। मातापितरः स्वसन्ततिनां सुरक्षायाः चिन्ताम् आरब्धवन्तः। अधुना मातापितरः न केवलं स्वसन्ततिभिः सह अपितु विश्वविद्यालयप्रबन्धनस्य अपि निरन्तरं सम्पर्कं कुर्वन्ति। वायरल्-वीडियो-मध्ये छात्राः छात्रावासस्य अन्तः मद्यपानं, धूम्रपानं च कुर्वन्तः दृश्यन्ते। उल्लेखनीयं यत् वाकनाघाट-नगरे स्थिते बहरा-विश्वविद्यालये कनिष्ठ-छात्रैः सह वरिष्ठ-छात्रैः सह रैगिंग् (आक्रमण) इति प्रकरणं प्रकाशं प्राप्तम् आसीत्।

उत्तरप्रदेश संस्कृतसंस्थानस्य ऑनलाइन संस्कृतशिक्षण कक्षाणाम् उद्घाटनम् अभवत्

उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन संचालितानां जितेंद्रकुमारस्य प्रेरणया, निदेशकस्य विंशतिदिवसीयानाम् ऑनलाइन विनयश्रीवास्तवस्य नेत्रत्वे, प्रशासनिकाधिकारिणः संस्कृतशिक्षणकक्षाणां सितम्बरमासस्य चक्रस्य दिनेशमिश्रस्य, जगदानन्दस्य, योजनाप्रमुखस्य आरम्भः अभवत्। यासु सहस्राधिकाः जनाः आगत्य भगवानसिंहचौहानस्य, प्रशिक्षणप्रमुखस्य आभासिकमाध्यमेन सरलरीत्या संस्कृतस्य सुधीष्टमिश्रस्य कुशलनिर्देशने शान्तनुमिश्रः रसास्वादनं कुर्वन्ति। विगत चतुर्थ्यः वर्षेभ्यः एषा इत्यादीनां कार्यालयीयजनानां सहयोगेन, योजना निरन्तरम् अबाध्य प्रचलति। अस्मिन् एव समन्वयकगणस्य धीरज मैठाणी, दिव्यरंजनः क्रमे अस्य सितम्बरमासस्य कक्षारम्भः राधाशर्मा एतेषां कुशलप्रबन्धने च एताः ऑनलाइन संस्कृतशिक्षणकक्षाः संचलन्ति। कोऽपि जनः संस्थानस्य वेबसाइट <https://sanskritsambhashan.com/> उपरि गत्वा निःशुल्कं पंजीकरणं कृत्वा इच्छानुसारं समयं मासञ्च चित्वा पठितुं शक्नोति।

ऐतिहासिके हरितालिका तीज समारोहे काव्य लोकार्पणम्

□ हाम्रो स्वाभिमान ट्रस्ट पक्षतः समनुष्ठितः कृतम्। अस्मिन् काव्यसंग्रहे कविना तीज महोत्सवः युवराजभट्टराईवर्येण निजानुभवस्य कल्पनायाः □ तीजमहोत्सवे कवितासंग्रहस्य अन्तर्नादस्य च आधारेण विरचितानां नेपालीकवितानां लोकार्पणम्। संकलनमस्ति विहितम्। अस्य ग्रन्थस्य प्रकाशनं □ डॉ. युवराज भट्टराई वर्येण ट्रस्टस्य संस्थापकन्यासिनः शीर्षन्यायालये प्रसिद्ध सद्योविरचितोऽस्ति अन्तर्नाद-ग्रन्थः वाक्कीलस्य भाजपादलस्य पूर्वितरप्रकोष्ठस्य □ भाजपासांसदेन श्रीराजूबिष्टवर्येण नवनियुक्त सहसंयोजकस्य श्रीमतः प्रेमक्षेत्रीवर्यस्य लोकार्पितः अन्तर्नाद-ग्रन्थः अभिप्रेरणया सहयोगेन कृतम् अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता: नव दिल्ली। एषमो 06 एतस्मिन् अवसरे ट्रस्टस्य संस्थापक न्यासी सितम्बर मासस्य षष्ठे दिनांके शुक्रवासरे हाम्रो प्रेमक्षेत्रीवर्यः न्यगादीत् नेपाली भाषायाः स्वाभिमान ट्रस्ट द्वारा समायोजिते दिल्लीः समेधनार्थं कार्याचरणं तस्य कर्तव्यम् अस्ति। प्रसिद्धस्य ताल कटोरा स्टेडियम इत्यस्य विशाले हाम्रो स्वाभिमान ट्रस्ट एतदर्थं प्रतिबद्धमस्ति। परिसरे हरितालिका तीज उत्सवे भारतस्य अमुना आशास्तं यत् ट्रस्ट निज- पूर्वोत्तरक्षेत्रस्य नेपालस्य च पारम्परिक-सांगीतिक सत्प्रयासैः नेपालीभाषया साकं नेपाली गोर्खाली प्रथायाः, लोक नृत्यकलायाः च अद्भुता छटा कला-संस्कृति-सभ्यतानां प्रत्येकमपि आयामानां विकीर्णा अभूत्। एतस्मिन् अवसरे मुख्यातिथित्वेन विश्वव्यापिरीत्या संवर्धनार्थं सर्वदा सर्वथा तत्परमस्ति। अतः एतदर्थं ट्रस्ट यथासंभवं तत्परमस्ति। अतः एतदर्थं ट्रस्ट यथासंभवं समेषां सहयोगम् आचरिष्यति। अमुना डॉ. युवराज भट्टराई महोदयस्य नेपालीकवितासंग्रहस्य "अन्तर्नादस्य" स्वागतं कृतम् अथ च संग्रहस्य प्रकाशनेन नेपालीभाषायाः संवर्धनार्थं तस्य भृशं श्लाघापि कृता। अत्रावसरे कविना डॉ. युवराजवर्येण प्रोदितं यत् काव्यलेखनस्य शाश्वत-धर्मस्य, संस्कृतेः, नीतिशिक्षायाः च समाजव्यवस्थायां प्रमुखस्थानमस्ति। अतः नव्यपीठिकायाः जनेषु काव्यस्य अध्ययनस्य लेखनस्य च कृते अभिप्रेरणायाः आवश्यकता अस्ति। अस्माकं पूर्वजैः ज्ञान-विज्ञानस्य विभिन्न क्षेत्रेषु मानवतायाः विकासार्थं अद्वितीयं योगदानमपि काव्यमाध्यमेन एव कृतम् अस्ति। अत्रावसरे ट्रस्टस्य महासचिवा श्रीमती अनीता क्षेत्रीवर्या न्यगदत् यत् आधुनिके समये यदा एकभाषावादस्य वर्चस्वं वर्धते तदा स्थानीयनेपालीभाषा लेखने कथने वार्तालापे च जनेषु गौरवभावस्य आत्मविश्वासस्य च जागरणम् आवश्यकमस्ति। एतस्यैव उद्देश्यस्य पूर्त्यर्थं पुस्तकस्य विमोचनं कृतम् अस्ति। अन्ते च समुपस्थितेभ्यः जनेभ्यः पुस्तकस्य वितरणम् अपि सांसदेन श्रीराजूबिष्टवर्येण उपस्थितैः गणमान्यैः च कृतम्।